

TBMH
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 9354

Tarih : 03.12.2024

10/2132

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kürt halkının yoğun yaşadığı iller başta olmak üzere son yıllarda başvurulana kayyım atamaları olağan bir siyasi stratejiye dönüştürülmek istenmektedir. Ancak halk iradesini açıkça yok sayan, seçme ve seçilme hakkını işlevsiz hale getiren bu uygulamanın hukuki gereklilikleri karşılamadığı ve özü gereği olağan dışı bir yöntem olduğu bilinmektedir. Siyasi keyfiyetle uygulanan bu antidemokratik kayyım rejimi, yarattığı büyük ekonomik tahribatlar ve yolsuzluklarla da beraber idari yozlaşmanın kaynağı haline gelmiştir. Buna rağmen iktidarın kayyım ısrarı devam etmiş ve Mardin, Batman, Halfeti, Dersim, Ovacık ve Esenyurt sonrası Van'ın Bahçesaray ilçesine de 29.11.2024 tarihinde kayyım atanmıştır. Kayyım uygulamasının yarattığı hukuki, idari ve ekonomik birçok soruna rağmen hangi amaçlarla sürdürüldüğü, bu yöntemin iktidar bloğunun siyasi amaçlarıyla ilişkisinin ne olduğu, Bahçesaray ilçesine kayyım atanmasının gerçekte hangi sebeplere dayandığı ve kayyım rejiminin demokrasi üzerinde yarattığı tahribatların açığa çıkarılması amacıyla Anayasanın 98. İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Sezai Temelli

DEM Parti Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

GEREKÇE

Dünyada global ölçekte yaşanan dönüşümler siyasi yapılanma biçimlerinde yerel idarelerin güçlendirildiği yeni arayışları da beraberinde getirmektedir. Bu dönüşümün ilk görünümüleri olarak merkezi iktidar yapılarından yerel ve bölgesel tabana doğru güç ve yetki aktarımları öne çıkmaktadır. Ancak Türkiye’de bu istikamette herhangi bir politik dönüşüm olmadığı gibi yerel yönetim organlarının gücünü gittikçe kısıtlayan bir merkezileşme eğilimi tahkim edilmektedir. Kayyım uygulaması anılan eğilimin son yıllarda en çok başvurulan aygıtı rolündedir. Nitekim 2016 yılından bu yana Kürt halkının yoğun yaşadığı il ve ilçe belediyeleri başta olmak üzere onlarca kayyım ataması gerçekleşmiştir. Bu atamaların en son örneği Van Bahçesaray Belediyesi olmuştur.

2016 yılından bugüne kadar 151 kayyım ataması yapılmıştır. Kayyım atanan belediyelerin neredeyse tamamı Kürt halkının seçme iradesinin yansıdığı belediyeler olmuştur. Kayyımlar göreve geldikleri ilk andan itibaren Kürt dil ve kültür kurumlarını kapattırması ve buna ilişkin çalışmaları sonlandırmışlardır. Nitekim Bahçesaray kayyımının henüz belediye binasına girmeden yaptırdığı ilk iş belediye binasına asılan Kürtçe yazıları kaldırmak olmuştur. Yine Batman kayyımının ilk icraat olarak Kürtçe’yi belediyenin internet sitesinden kaldırması da bu uygulamalara bir başka örnektir. Bu ve benzeri birçok olgu kayyım atamalarının Kürt dili ve kültürüne dönük bir inkâr aracı olarak nasıl kullanıldığını da göstermektedir. Öte yandan kayyım idareleri boyunca milyarlarca lira kamu zararı oluşmuş ve birçok yolsuzluk ortaya çıkmıştır. Van Büyükşehir Belediyesi kayyımı 8 milyar lirayı aşkın bir borç bırakmıştır. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi 3 milyar lirayı, Mardin Büyükşehir Belediyesi MARSU ile birlikte toplamda 5,5 milyar lirayı aşkın bir borçla kayyımlardan alınmıştır. Kayyım idarelerinin tamamında aynı sonuçlar söz konusu olmuştur. Borç yükünün yanında kayyımlar belediyelere ait taşınmazları satma yarışına girmiş ve belediyeleri ekonomik darboğaz içinde devretmek için büyük bir mesai harcamışlardır. Bütün bu usulsüzlük ve yolsuzluklara rağmen kayyımlar hakkında herhangi bir soruşturma yürütülmemiş ve kayyımlar koruma altına alınmıştır. Bu husus tek başına kayyım atamasının asıl amacının halka hizmet olmadığına açık bir ifadesidir.

31 Mart seçimleri öncesinde yapılan başvuruda seçilebilme yeterliliği bizzat Yüksek Seçim Kurulu tarafından teyit edilen ve yapılan seçimlerde Bahçesaray Belediyesinin eş başkanı olarak seçilen Ayvaz Hazır’ın gerek başvuru süreci gerek seçim ve eş başkanlık sürecinde belediye başkanlığına engel hiçbir hal ve şart söz konusu olmamıştır. Süreç en başından itibaren yasal gerekliliklere uygun şekilde işlemiştir. Ancak geline aşamada kayyım ataması ile Anayasanın 67. maddesinde düzenleme altına alınan seçme ve seçilme hakkına hukuka aykırı bir şekilde müdahale edilmiştir. Bu atama bir yandan halkın seçme hakkını işlevsiz bırakmakta diğer yandan Bahçesaray Belediye Eş Başkanı Ayvaz Hazır şahsında seçilme hakkını ihlal etmektedir. Daha önce yapılan kayyım atamalarında olduğu gibi bir kez daha yürütme gücü kamu yararının aksine kullanılmış, iktidar anayasal hükümleri görmezden gelmiş, masumiyet karinesi dikkate alınmamış ve yetki aşımı yapılarak yargı erkinin alanına müdahale edilmiştir.

İçişleri Bakanlığının kayyım atamalarına dayanak gösterdiği Anayasanın 127. maddesi, görevden uzaklaştırma kararına ilişkin bakanlığa geçici bir tedbir olarak uzaklaştırma yetkisi vermekle birlikte bunu açık bir şartla sınırlamıştır. Bu şart ise anılan anayasa maddesinde yer alan “görevleri ile ilgili bir suç” düzenlemesidir. Bu düzenlemeye göre bakanlığın uzaklaştırma kararı verebilmesi için belediye başkanlarının işlediği iddia edilen suçun belediye başkanlığı görevi ile ilgili olması şarttır. Bu düzenlemeden çıkan ikinci sonuç ise söz konusu suçun belediye başkanlarının görev yaptıkları süre zarfında gerçekleşmiş olmasıdır. Eğer bahsedilen şekilde bir suç söz konusu değilse

uzaklaştırma kararı ancak yargı erki tarafından kurulan bir hüküm ile mümkün olacaktır. Bugüne kadar kayyım ataması ile görevden uzaklaştırılan belediye başkanlarının tamamında olduğu gibi Bahçesaray Belediye eş başkanı Ayvaz Hazır için de herhangi bir görev suçu isnadı söz konusu olmamıştır. Bu anlamda Bahçesaray ilçesine kayyım atanmasının gerçekte hangi sebeplere dayandığı ve belediyelerde büyük kamu zararlarına yol açan, sürekli usulsüzlüklerle gündeme gelen, belediye ile halk ilişkilerini tahrip eden, halkın seçme hakkını işlevsiz hale getiren kayyım rejiminin demokrasi üzerinde yarattığı tahribatların açığa çıkarılması için araştırılması elzemdir.